

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
Факультет бізнесу
Кафедра прикладної статистики та економіки праці

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

**Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з
міжнародною участю**

8 грудня 2016 року

ЧАСТИНА 3

Луцьк – 2016

УДК 338.24 : 330.342 (063)

А 43

ББК 65.050 : 65.013

Рецензенти:

Голян В.А. – д.е.н., професор, ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»;

Барський Ю.М. – д.е.н., професор, Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки.

*Рекомендовано Вченою радою Луцького національного технічного університету
(протокол № від грудня 2016 р.)*

А 43 Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Луцьк, 8 груд. 2016 р., Частина 3 – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. – 656 с.

Збірник містить матеріали учасників всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих учених і студентів «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами», що охоплюють проблеми управління національним господарством, галузями та господарськими комплексами; регіонального менеджменту та міжнародного співробітництва в контексті подальшої євроінтеграції України; менеджменту та економіки підприємства; управління персоналом, трудового потенціалу, лідерства; ринку праці, зайнятості населення, соціального партнерства; управління логістичними процесами на різних рівнях господарювання, а також фінансового та обліково-аналітичного забезпечення управлінських процесів.

Для науковців, аспірантів, студентів, практиків, які досліджують проблеми управління соціально-економічними системами різних рівнів.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Косенко О.П., д.е.н., доцент

Маслак М.В., аспірант

Національний технічний університет «ХПІ», Харків, Україна

ІНТРАПРЕНЕРСТВО – ОСНОВА ВНУТРІШНЬОФІРМОВОГО ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Одним з варіантів підвищення ефективності трансферу технологій може стати виділення особливих виробництв-інтрапренерів, тобто підприємств та їх відповідних підрозділів (наукових, технологічних, конструкторських, технічних, організаційних) здатних виробляти інноваційну, інтелектуально насичену, конкурентоспроможну продукцію.

Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що однією з головних відмінних рис інтрапренерства є його інноваційний характер. Новаторство, яке стало символом підприємництва в ХХІ ст., як елемент присутній в ньому завжди, оскільки діяльність в умовах нестабільності вимагає від інтрапренера постійної винахідливості і творчого підходу [1-16]. У цьому зв'язку особливо важливо підкреслити, що з економічної точки зору новаторство являє собою не відкриття і не винахід (вони самі по собі лише свідчать про потенціальні можливості творчого колективу), а практичну реалізацію підприємницької ідеї, точніше кажучи, зовнішню і внутрішню комерціалізацію (трансфер) нових технічних, технологічних, організаційних, маркетингових і інших досягнень [1,2,3]. У зв'язку з цим, новаторську роль підприємництва навряд чи правомірно обмежувати тільки процесами створення (розробки) нових технологій, нових продуктів чи організаційних рішень. Вона обов'язково повинна включати в себе розповсюдження (дистрибуцію), впровадження та використання результатів творчої праці. Винахідник (розробник) – це творча особистість, яка більшість свого робочого часу присвячує науковим, творчим процесам, він ще не являється новатором. Винахідник стає таким лише тоді, коли реалізує себе як підприємець, тобто як особа, яка бореться за кращі результати виробничо-підприємницької

діяльності даного підприємства. По-перше, найкращий спосіб подолання ринкової невизначеності - це зміна самої ринкової ситуації у вигідному для себе напрямку, що можливо тільки за допомогою інноваційної діяльності. По-друге, придбання стійких ринкових переваг можливо тільки за допомогою нововведень [3, 6]. Тому найбільш вагомою причиною, яка схиляє підприємців до новаторства, є наявність конкуренції між ними. На думку А.А.Стоцької, новаторство - одна з головних ознак внутрішньофірмового підприємництва, що надає йому можливість взаємодіяти з навколишнім середовищем. Не інтуїція і здатність передбачити реакцію ринку, а творча діяльність по зміні самих ринкових умов стає визначальним фактором підприємництва [15].

Зарубіжний досвід країн показує, що саме малі інноваційні підприємства (інтерпренери) є тією ланкою, яка зв'язує науку і промисловість. Вони готові взяти на себе ризик перетворення ідеї створення дослідних зразків виробів в реальну продукцію. Без цього неможливо оцінити, наскільки перспективною опиниться на ринку дана наукова розробка і варто займатися її комерціалізацією (антрепренерська діяльність). Саме через наявність інноваційного ризику на цій стадії багато великих компаній не роблять масштабні інвестиційні вкладення, адже їм потрібні хоча б якісь гарантії успіху. Тобто на практиці впровадження наукових досліджень стало нішею малих інноваційних фірм, що стало можливим з розвитком інтрапренерства з одного боку, та антрепренерства – з іншого.

Поява підвищеного інтересу в українській промисловості до інтрапренерства, на наш погляд, обумовлено передусім соціально-економічними тенденціями на пострадянському просторі, необхідністю переходу виробничих структур на підприємницьку форму організації виробництва. Більшість машинобудівних підприємств в українських умовах господарювання стикається з такими проблемами, як інертність організації в мінливих умовах, застарілі технології, опір інноваціям, низька конкурентоспроможність продукції і послуг, значна плінність кадрів, відсутність мотивації працівників до ефективної праці. Такі ж проблеми характерні і для інших країн пострадянського простору [Власова, с.7].

Разом з тим, як свідчать проведені нами дослідження, для активного використання теоретико-методичних та практичних засад інтрапренерства на машинобудівних підприємствах нашої країни є всі підстави і, як нам видається, не тільки для потреб внутрішньофірмового трансферу технологій. Зокрема, на нашу думку, інтрапренерство може знайти свій благодатний ґрунт в умовах неповного використання виробничих потужностей підприємств, тобто коли вищий менеджмент буде з задоволенням сприймати пропозиції інтрапренерів по додатковому виробничому навантаженню, по збільшенню обсягів загального виробництва при тих же самих виробничих можливостях. Особливо, якщо ці пропозиції будуть пов'язані з впровадженням прогресивних технологій, інноваційних знахідок, творчих розробок, що в цілому і характеризують процеси внутрішньофірмового трансферу технологій.

Звертаємо особливу увагу на те, що в рамках підприємства інтрапренерство створить умови для більш ефективного використання ресурсів підприємства.

Грамотне використання резервів ресурсів - особливо актуальна проблема в період кризового стану української економіки, оскільки з'являються великі їх надлишки. В значній мірі це характерно для машинобудівних підприємств. Зокрема, це простої технологічного обладнання, неповний робочий день для співробітників підприємства, великі обсяги невикористаних матеріальних запасів. Впровадження інтрапренерства дозволить завантажити вивільнені ресурси, зняти соціальну напруженість, зберегти трудові ресурси підприємства, особливо високопрофесійні кадри, які становлять основу даного підприємства. Крім цього, інтрапренерство дозволить використовувати неліквіди матеріальних ресурсів, обсяг яких, за статистикою, становить до 20% від загального обсягу споживаних матеріальних ресурсів [3, с.11]. Це досягається за рахунок надання свободи інтрапренеру в розпорядженні резервами наявних ресурсів при впровадженні у виробництво продукції нових технологічних продуктів.

Разом з тим, проведені нами дослідження свідчать про те, що в цей час в промисловості нашої країні спостерігається стала тенденція нерозуміння переваг та ефективності інтрапренерської діяльності. Причому, чим вище менеджерський рівень управління, тим ця тенденція більш виражена. Будучи відносно новим напрямком науково-виробничих досліджень, інтрапренерство представляє собою привабливе поле наукових досліджень, так як стан наукового знання в цій предметній області слабо структурований, синтетична природа феномену зумовлює співіснування великого числа підходів до його визначення та вивчення. Все вище сказане свідчить про те, що існує нагальна потреба в розумінні та вивченні сутності, ролі інтрапренерства для української економіки з метою застосування його в практичній діяльності вітчизняних підприємств. Тому в даний час у теоретичних і прикладних дослідженнях приділяється увага не тільки підприємництву, як одному з ефективних способів ведення справ на самостійній незалежній основі, але і підприємництва в єдності зі стратегією інтрапренерства або внутрішньофірмового підприємництва, пов'язаного з внутрішньофірмовим впровадженням (трансфером) та самостійним використанням інтелектуальних розробок (технологій, інновацій, об'єктів інтелектуальної власності) конкретного підприємства.

2. Алексашкина Е.И. Внутрифирменное предпринимательство / Е.И. Алексашкина // Научный журнал СПбГУНИИПТ [Электронный ресурс]. – 2011. – № 1. – Режим доступа: <http://www.open-mechanics.com/journals>.
3. Аниконов Н. Б. Механизмы и функции интрапренерства в инновационной деятельности предприятий и регионов. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05. – Экономика и управление народным хозяйством (управление инновациями и инвестиционной деятельностью, региональная экономика, предпринимательство). – Кисловодск, – 2004. – 178 с.
4. Власова, М. Ф. Система интрапренерства в сфере строительства : монография / М. Ф. Власова, В. В. Козлов, А. М. Платонов. - Екатеринбург : УрФУ, 2 0 14,- 144 с.
5. Грабченко А.И. Основы маркетинга высоких технологий : [учебное пособие] / Грабченко А.И., Перерва П.Г., Смолоник Р.Ф. – Х. : ХГПУ, 1999. – 242 с.
6. Жабин А.П. Интрапренерство как инструмент управления инновационной активностью предприятия / А.П.Жабин, Е.А. Кандрашина, Е.П.Трошина // Вестник Самарского государственного экономического университета. Самара, № 6(56), 2009. – С. 38-44.
7. Миллер А.Е. Интрапренерство / А.Е.Миллер, С.Н.Чуканов.- Омск: Изд-во ОмГТУ, 1998.- 141 с.
8. Негреева В.В. Интрапренерство как расширенная форма управления предпринимательскими структурами [Электронный ресурс] / В.В.Негреева // Экономика и экологический менеджмент. 2013. №3.- Режим доступа: <http://economics.open-mechanics.com/articles/749.pdf>
9. Перерва П. Г. Антикризисный мониторинг финансово-экономических показателей работы машинобудівного підприємства / П.Г.Перерва, В.Л.Товажнянский // Економіка розвитку. – Харків : ХНЕУ. – 2010. – №2 (54). – С. 46–50.

10. Перерва П. Г. Синергетичний ефект бенчмаркінгу конкурентних переваг / П.Г.Перерва, Н. П. Ткачова // *Маркетинг і менеджмент інновацій* . – 2011. – № 4(1). – С. 55-66.
11. Перерва П.Г. Антикризові інструменти сталого розвитку підприємства: інноваційна, інвестиційна та маркетингова політика / П.Г.Перерва, А.В.Косенко, О.П.Косенко // *Вісник Нац.техн.ун-ту "ХПІ" : зб.наук.пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва*. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2012. – № 25. – С. 100-106.
12. Перерва П.Г. Економіка та організація інноваційної діяльності : підруч. / П.Г.Перерва; за ред. П.Г.Перерви, С.А.Меховича, М.І.Погорелова. – Харків : НТУ «ХПІ», 2008. – 1080 с.
13. Перерва П.Г. Розвиток методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства / П.Г.Перерва, Н.П.Ткачова // *Економіка розвитку*. – Харків : ХНЕУ, 2011. – № 4 (60). – С. 116-120.
14. Перерва П.Г. Розвиток методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства / П.Г.Перерва, Н.П. Ткачова // *Економіка розвитку*. – Харків : ХНЕУ, 2011. – №4 (60). – С. 116-120.
15. Пузикова Е.А. Управление предприятием на основе интрапренерской деятельности / Е. А. Пузикова // *Российское предпринимательство*. - 2008. - № 7. - С. 60-63.
16. Стоцкая А.А. Формирование экономических и организационных условий эффективной интрапренерской деятельности на предприятиях / А.А.Стоцкая // *ЭКОНОМИНФО*.- 2013.- № 19.- С.70-74.
17. Pererva P.G. Technology transfer [Text] / P. G. Pererva, G. Kocziszky, D. Szakaly, M. Somosi. — Veres-Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ**

**Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференціїз міжнародною участю
8 грудня 2016 року
Частина 3**

**Відповідальний за випуск:
д.е.н., доцент Шубалий О.М.**

**Відповідальний секретар:
Хомік В.В.**

Матеріали подано в авторській редакції

Підписано до друку 18.12.2016 р.
Формат 60x84/16
Ум. друк. арк. 33,8. Обл.-вид. арк. 40,8
Тираж 300 прим. Зам. №

Редакційно-видавничий відділ
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Друк – РВВ Луцького НТУ